

Kleine Kernen Krant

Limburg

maart 2010 - nummer 21

Vereniging
Kleine Kernen
Limburg

Startbijeenkomst Experimenten Bevolkingsdaling Zuid-Limburg

In dit nummer o.a.:

- 2 Ook dit jaar weer een PlattelandsParlement Limburg
- 3 Polen in Limburg
- 4 Vragenlijst VKKL
- 5 Dorpshuizen pijler WMO
- 6 Portret van een kleine kern: Vijlen
- 7 Bussemaker bezoekt Peel en Maas
- 8 Van de bestuurstafel

In diverse dorpsontwikkelingsplannen wordt nog uitgegaan van 20% groei.

Het begint zo langzamerhand door te dringen dat de bevolkingsdaling niet beperkt blijft tot enkele regio's in Zuid- en Noord-Nederland. Het vorige kabinet heeft in het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling aangegeven enkele experimenten te willen ondersteunen om kansrijke projecten te ontwikkelen in regio's die te maken hebben met bevolkingskrimp. Op 21 januari vond in Zuid-Limburg een regiobijeenkomst plaats waar de VKKL gevraagd werd om in te gaan op het belang van bewonersparticipatie en bevolkingsdaling. Hieronder een verkorte weergave van de inbreng van de VKKL

Dorpsraden nog niet bezig met krimp

Burgemeester Bruls van de gemeente Venlo verkondigde onlangs nogal zelfverzekerd dat krimp vooral een verhaal van Zuid-Limburg is. In navolging van deze benadering zouden de Kleine Kernen kunnen zeggen dat bevolkingskrimp vooral een probleem is van de steden en regionale kernen waar wonen en werken de laatste decennia zijn geconcentreerd. Maar steken de dorpen dan ook de kop in het zand? Hoe je het wendt of keert dorpen ook de Limburgse dorpen krijgen ook te maken

met bevolkingskrimp. Er zullen verschillen optreden tussen regio's. Sommige dorpen zullen de dans ontspringen omdat ze een opvangfunctie vervullen voor de nabijgelegen stad. Andere dorpen zullen stilletjes hopen op een massale uittocht van de stad naar het dorp omdat daar de rust, ruimte en het veilige woonklimaat gevonden wordt. Maar dat lijkt een illusie, omdat met hetzelfde gemak gewezen kan worden op een tegenovergestelde verhuisbeweging van groepen senioren die kiezen voor het wonen in de stad dichtbij de voorzieningen. Ook de komst van Oost-Europese arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen, zal het proces van bevolkingsdaling niet kunnen tegenhouden. De effecten van de bevolkingsdaling zullen in de stedelijke gebieden harder merkbaar zijn dan in vele kleine kernen. Er zijn immers veel dorpen die al jarenlang te maken hebben met een massale uittocht van jongeren omdat er geen betaalbare woning in het dorp te vinden was of dorpen waar het aanbod van voor ouderen geschikte woningen te wensen overlaat.

(vervolg op pagina 2)

K

Colofon:

De Kleine Kernen Krant Limburg is een uitgave van de Vereniging Kleine Kernen Limburg en wordt verspreid onder de leden van de VKKL en abonnees.

VKKL, Bommelstraat 2,
5961 HN Horst
e-mail: VKKL@synthese.nl
www.vkkl.nl
Tel. 077-3978503
Fax: 077-3978505

Redactie:

Tiny Reijnders, Alle Postmus,
Erik Brugman, Annemie Alaerds,
Wim Desserjer

Realisatie:

het communicatiehuis, Horst

Abonnementen:

Leden van de VKKL ontvangen de Kleine Kernen Krant Limburg gratis. Een jaarabonnement kost € 20,- en voor instellingen en overige organisaties € 50,-.

De uitgave van de Kleine Kernen Krant is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Limburg.

(vervolg van pagina 1)

Gezien de korte afstanden van Limburgse dorpen ten opzichte van de stedelijke centra is ook niet te verwachten dat in Limburgse dorpen leegstand en verkrotting optreedt. Veel van de VKKL-leden zijn nog niet bezig met krimp, in tegendeel. In diverse dorpsontwikkelingsplannen wordt uitgegaan van een groeiscenario van soms 20%. En sommige dorpen schrikken er niet voor terug om net zoals burgemeester Bruls van Venlo, deze groei te realiseren met krimp in de aanpalende kleine dorpen. Dus bevolkingskrimp kan ook de natuurlijke verhoudingen en solidariteit tussen dorpen in regio's onder druk zetten. Er zijn daarom vele redenen voor de Vereniging Kleine Kernen Limburg om niet met een grote boog om het vraagstuk van bevolkingsdaling heen te lopen. Voor de ontwikkeling van perspectieven en projecten in de krimpregio's heeft de VKKL gewezen op het belang van bewonersparticipatie.

Bewonersparticipatie en zorg en onderwijs

Er is in vele dorpen op het terrein van zorg iets bijzonders aan de hand en dat heeft alles te maken met bewonersparticipatie en zelfsturing. Als reactie op de schaalvergroting en verzakelijking van de zorg ondernemen bewoners (weer) steeds meer initiatieven en activiteiten op het terrein van zorg. Vrijwilligers organiseren een dagopvang, eettafels, mantelzorg en zelfs wijkverpleging:

- a. In Vijlen is vanuit de dorpsraad het initiatief genomen voor een burenhulporganisatie.
- b. In Elsendorp, aan de Midden-Peelweg, heeft het dorpsoverleg van de gemeente de ruimte gekregen om zelf een wijkzusters aan te stellen die vervolgens zijn ondergebracht bij een professionele buurtzorgorganisatie die bereid was om met deze vormen van bewonersparticipatie om te gaan.

c. In diverse Limburgse dorpen organiseren bewoners zelf een dagvoorzieningen en eettafels die volledig gerund wordt door vrijwilligers.

Dit soort ontwikkelingen vraagt om een ander type professional zorgverlener. Dorpen hebben in de toekomst zorgverleners nodig die, ondersteunend aan actieve bewoners en vrijwilligers, in dorpen hun professionele diensten aanbieden. Dat zijn hulpverleners die zorgvragers niet alleen zien als een cliënt of object van hulpverlening waaraan met allerlei ICT-hulpmiddelen een beperkt aantal zorgminuten besteed kan worden. Maar hulpverleners die openstaan voor zaken die zorgvragers wel kunnen en voor processen van zelfsturing en bewoners die verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap. Actieve burgers, zowel hulpvragers als vrijwilligers, vragen om een ander type hulpverlener; professionals die niet uitgaan van hun aanbod, maar hun professionele kennis ten dienste stellen van processen van actieve burgers. Dat zijn kansrijke ontwikkelingen voor zorgverleners omdat bewoners ervaren dat je voorzieningen alleen in stand houdt met actieve betrokkenheid van bewoners.

Actief burgerschap en bevolkingsdaling

Ondanks alle goede bedoelingen van gemeenten en provincie rond bewonersparticipatie zijn betrokkenheid en initiatieven van bewoners vaak een restpost. In de experimentvoorstellen bevolkingsdaling gaat het volgens deze traditie ook eerst om economie inclusief onderwijs, dan fysieke maatregelen en tot slot cultuur en bewonersparticipatie. Maar het is ook hoopgevend dat het thema van bewonersparticipatie in dit stadium van het krimpdebat al geagendeerd is. Er liggen nog wel enkele obstakels op de weg naar een actieve inbreng van bewoner in het krimpbeleid. Op de eerste plaats zitten bewoners net als hun bestuurders nog

in de genoemde ontkenningfase. Op de tweede plaats wordt bewonersparticipatie nog te veel gezien als draagvlak krijgen voor ontwikkelde concepten. De VKKL wordt wekelijks benaderd door dorpsraden die geconfronteerd worden met voornemens van schoolbesturen en gemeentebesturen voor een bovendorpse clustering van basisscholen, gemeenschapsaccommodaties en sportverenigingen. De bestuurders staan hierbij prachtige concepten voor ogen van Brede Maatschappelijke Voorzieningen, Brede scholen en supermoderne sportaccommodaties met kunstgrasvelden voor 2 of meer dorpen. Dit gebeurt terwijl bewoners bezig zijn met een geheel andere leefbaarheidsagenda. Nu woedt de discussie over een bovendorpse clustering van voorzieningen al tientallen jaren, maar door de bevolkingsdaling krijgt deze ontwikkeling een nieuwe impuls. Het risico is levensgroot dat de burgerparticipatie in het krimpdebat vooral uitpakt in de acceptatie van nieuwe denkbeelden of zoeken naar draagvlak onder burgers voor van bovenaf bedachte concepten zoals de bovendorpse of bovenwijkse clustering. De managers en bestuurders gaan het krimpdebat in met vooraf bedachte posities en oplossingen. Actief burgerschap en zelfsturing vraagt niet alleen van bewoners een andere positie en visie, maar vooral ook van de bestuurders en maatschappelijke organisaties. Zij zitten vaak vast in bestaande concepten zoals de bovendorpse clusterdoctrine.

Bewonersparticipatie in de ontwikkeling van het krimpbeleid is meer dan het meedenken en beleidsadvisering. Geef bewoners ook de ruimte om alternatieve initiatieven en activiteiten te ontwikkelen. Elk dorp heeft haar eigen kansen. Die ruimte kan bestaan uit kennis, ondersteuning en geld voor activiteiten ter vervanging van bestaande voorzieningen.

Ook dit jaar weer een PlattelandsParlement

Werkgroep start voorbereidingen

In 2010 wil de VKKL al weer voor de 3e keer een Limburgs PlattelandsParlement organiseren. De eerste voorbereidingen zijn gestart en er is een voorlopige datum geprikt. Om alles in goede banen te leiden is een werkgroep in het leven geroepen bestaande uit de VKKL bestuursleden Ben van Essen, Tiny Reijnders en Rinus Janssen. Daarnaast maken Ydo Houben (dorpsraad Maria Hoop), Peter van Horen

(Provinciale Statenlid), Wim van Osch (KNHM) deel uit van de werkgroep.

Het PlattelandsParlement is een tweejaarlijkse bijeenkomst die tot doel heeft het contact tussen bewonersorganisaties en de provincie te vergroten. Bewonersorganisaties wenden zich meestal tot de gemeente als het gaat om de leefbaarheid van hun dorp, maar ook de provincie kan hierin een grote rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van het landelijk gebied (natuur, landbouw), openbaar vervoer, verkeersveiligheid op provinciale wegen, multifunc-

Heeft u tips of suggesties?

Neem contact op met het secretariaat via 077-3078503 of vkkl@synthese.nl.

Bestuursleden Rinus Janssen en Tiny Reijnders namen deel aan een van de workshops.

Steeds meer Polen willen zich permanent vestigen

Wonen Limburg en VKKL zoeken naar kansen voor dorpen

Dinsdag 19 januari heeft de VKKL deelgenomen aan een workshop van Wonen Limburg, die was georganiseerd voor de medewerkers van Wonen Limburg, de huurdersorganisaties, de VKKL en gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Het doel van de bijeenkomst was om na te gaan hoe vanuit verschillende invalshoeken wordt aangekeken tegen de aanwezigheid van Oost-Europese arbeidsmigranten en welke acties er ontwikkeld kunnen worden om het samen wonen en leven in Noord-Limburgse dorpen en wijken te verbeteren.

Voorafgaand aan de workshop werd een convenant ondertekend door Wonen Limburg en SKIA (Stichting Keurmerk Internationale Arbeidsbemiddeling). Deze stichting besteedt aandacht aan een goede behandeling en opvang van arbeidsmigranten. Alle huisvesting voor arbeidsmigranten wordt gecontroleerd op kwaliteitseisen.

Toename permanente vestiging

Rudy de Jong van Wonen Limburg trapt af met de constatering dat een toenemend aantal (nu 14%) van de circa 20.000 arbeidsmigranten, waarvan de helft met partner, zich permanent in Nederland wil vestigen. Volgens hem zijn arbeidsmigranten niet alleen nodig voor de economie, maar kunnen ze tevens de bevolkings-daling gedeeltelijk compenseren. In de gemeente Horst aan de Maas heeft men al veel ervaring met deze nieuwe groep inwoners. Voor de herindeling van 1 januari jongstleden waren er in de gemeente tweehonderd adressen waar arbeidsmigranten wonen. De gemeente mag tevens beschouwd worden als een voorloper als het gaat om beleidsontwikkeling rond Oost-Europese arbeidsmigranten. Het is volgens Rudy de Jong tijd dat ook de andere gemeenten regie gaan voeren. "We praten wel met elkaar maar bereiken nog te weinig. Het moet een uitdaging zijn om samen de krachten te bundelen." De burgemeester van Horst aan de Maas, Kees van Rooy, sloot zich daarbij aan en riep de andere gemeenten en Wonen Limburg op om daar samen beleid op te ontwikkelen en gezamenlijk te investeren in sociale culturele activi-

teiten. Matthijs Uyterlinde van Movisie, een landelijk kenniscentrum voor maatschappelijke ontwikkeling, vertelde over zijn onderzoek naar de effecten van de instroom van arbeidsmigranten in dorpen, wijken en buurten. Steeds meer tekenen wijzen er volgens hem op dat de Oost-Europese seizoensarbeidsmigrant een permanente migrant wordt. Meer informatie over dit onderzoek is te vinden op www.movisie.nl.

Van praten naar doen

Aan de hand van enkele discussievragen werd in kleine groepen ingegaan op de vraag of er beleid nodig is om vruchten te plukken van arbeidsmigratie. Is arbeidsmigratie een antwoord op actuele plattelandsvragen rond economie en werkgelegenheid, vergrijzing en bevolkingskrimp? Zijn we op lokaal niveau voorbereid op permanente huisvesting, vanuit het perspectief van wonen én van welzijn? Om de aanwezigen van denken naar doen te stimuleren werd een start gemaakt met een concreet actieplan. Het resultaat: Sommige deelnemers gaan aan de slag met een bijeenkomst voor verenigingen die hun activiteiten open willen stellen voor Poolse arbeidsmigranten en andere deelnemers pleiten voor een samenwerkingsproject van gemeenten. Gemeenschappelijk was de conclusie dat het niet moeten blijven bijpraten over en activiteiten voor Oost-Europese arbeidsmigranten. Ze moeten ook actief betrokken worden bij (de ontwikkeling van) activiteiten en voorzieningen. Aan het einde van het jaar komt de groep weer bij elkaar om de actieplannen en behaalde resultaten te bespreken.

Voor meer informatie

Wonen Limburg, Fons Merken, 06-21701503, e-mail: fons.merken@wonenlimburg.nl. Servicepunt Meterik, Krystyna Górska, 06-20409027, e-mail: info@servicepointmeterik.nl Movisie, Matthijs Uyterlinde, 06-18085267, e-mail: m.uyterlinde@movisie.nl

tionele accommodaties of de regionale (demografische) ontwikkeling. Daarnaast heeft de provincie ook op andere terreinen een rol als aanjager of coördinator.

In de komende Kleine Kernen Kranten zullen we u op de hoogte blijven houden van het PlattelandsParlement. Zodra er meer duidelijkheid is over datum en locatie ontvangen alle leden en relaties van de VKKL een vooraankondiging.

VKKL beoordeeld door leden

Wat vindt u van de huidige dienstverlening van de Vereniging Kleine Kernen Limburg en waar moet de vereniging in de toekomst aandacht aan besteden? Dat waren de belangrijkste zaken in de vragenlijst die we de afgelopen periode aan de bewonersorganisaties met VKKL-lidmaatschap stuurden. Tot nu toe vulden achtentwintig aangesloten organisaties de vragenlijst in. In dit artikel de eerste resultaten. We verbinden nog geen conclusies aan de antwoorden, dit gebeurt in een later stadium tijdens een herijking van taken en activiteiten van de vereniging.

Kleine Kernen Krant Limburg

De Kleine Kernen Krant wordt door iedereen goed tot zeer goed gewaardeerd. Ook de verschillende soorten artikelen scoren bij 85 tot 90% goed tot zeer goed, alleen bij de rubriek "Van de bestuurstafel" ligt deze score lager (65%). Wij zijn ook blij te constateren dat de Kleine Kernen Krant bij alle bewonersorganisaties wordt gelezen en daarbij niet alleen op het secretariaat blijft liggen maar actief gelezen wordt door meerdere leden. Veel organisaties maken hierbij gebruik van de digitale versie van de Kleine Kernen Krant, die gelijktijdig met de verzending van de papieren versie op de onze website www.vkkl.nl wordt gepubliceerd. Een tip van een van onze leden was om de digitale krant te downloaden en via mail te verzenden naar de andere dorpsraadsleden.

www.Kennisplatformbewoners.nl

Met het Kennisplatform Bewonersinitiatieven moeten we samen met onze partners in Brabant, Zeeland en Zuid-Holland

nog meer aan de weg timmeren. De helft blijkt de website van het Kennisplatform te kennen, maar slecht een klein deel blijkt het platform ook daadwerkelijk te gebruiken. Dit zullen we meenemen als aandachtspunt voor de landelijke opschaaling van het Kennisplatform. Hierbij zal ook gekeken worden naar de wensen qua thema's en gebruiksvriendelijkheid. Ook de digitale nieuwsbrief van het Kennisplatform blijkt bekend bij de helft van de respondenten. Dit is opvallend omdat deze digitale nieuwsbrief automatisch is gekoppeld aan het lidmaatschap van de VKKL.

Dorpendag Limburg

Ongeveer de helft van de respondenten heeft de Dorpendag Limburg niet bezocht. De belangrijkste, maar overigens zeer begrijpelijke, redenen waren het tijdstip en de beperkte beschikbare tijd van de leden. Verrassend is het gegeven dat de reisafstand slechts voor een enkeling een reden was om de Dorpendag niet te bezoeken.

Waardering dienstverlening VKKL

Het gebruik van de dienstverlening door de respondenten schommelt per dienst tussen 45 en 65%. De Kleine Kernen Krant, Plattelandsparlement Limburg, Dorpendag, themabijeenkomsten en informatiemateriaal scoren goed tot zeer goed. Bij zowel diensten Adviesgesprekken als Adviesvragen per telefoon/mail geeft de helft van de gebruikers aan deze als voldoende te waarderen. De website van de VKKL komt volgens éénderde van de gebruikers in aanmerking voor verbetering.

Belang diensten in de toekomst

Welke diensten vinden onze leden belang-

rijk in de toekomst? De vragenlijst levert de volgende top 6 op:

1. (Informatieve) website VKKL (91%)
2. Advies via e-mail / telefoon (81%)
3. Dorpendag Limburg (77%)
4. Informatiemateriaal Leefbaarheids-thema's (77%)
5. Themabijeenkomsten (72%)
6. Kleine Kernen Krant Limburg (72%).

De overige diensten: Adviesgesprekken, eenmalige publicaties, PlattelandsParlement Limburg, cursussen worden ook nog door 50 tot 59% van onze leden belangrijk gevonden.

Onderwerpen voor de toekomst

Uitgaande van de score belangrijk / zeer belangrijk komt de volgende top 5 van onderwerpen waar de VKKL aandacht aan moet besteden uit de bus:

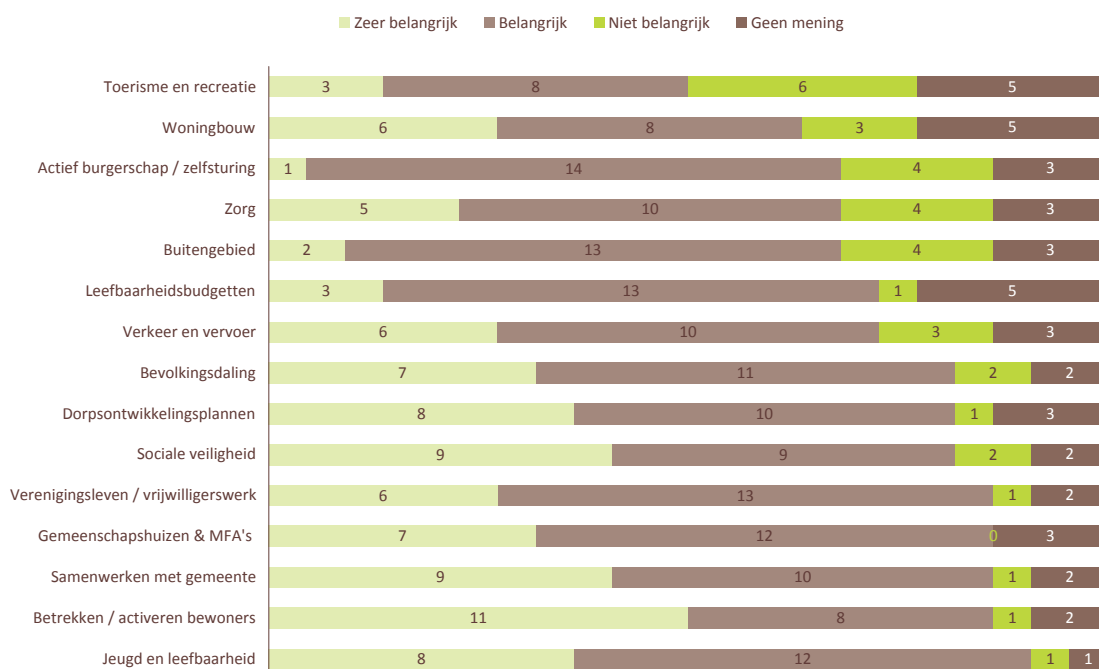
1. Jeugd en leefbaarheid (91%)
2. Betrekken / activeren bewoners (86%)
3. Samenwerken met gemeente (86%)
4. Gemeenschapshuizen en Multifunctionele Accommodaties (86%)
5. Verenigingsleven / vrijwilligerswerk (86%).

De overige onderwerpen scoren als volgt: Sociale Veiligheid (81%), DOP's (81%), Bevolkingsdaling (81%), Verkeer en vervoer (73%), Leefbaarheidsbudgetten (73%), Buitengebied (68%), Zorg (68%), Actief Burgerschap / Zelfsturing (68%), Woningbouw (63%), Toerisme en Recreatie (50%).

Hoe nu verder?

De eerste resultaten geven al een hoop informatie. Er moet nog een weging plaatsvinden tussen zaken die de leden belangrijk en zeer belangrijk vinden. Het bestuur van de Vereniging Kleine Kernen Limburg zal deze gegevens gebruiken voor verbetering van haar activiteiten en dienstverlening.

Onderwerpen voor toekomstige dienstverlening

Gemeenten kunnen WOZ belasting gemeenschapshuis verrekenen

Met ingang van deze editie besteden we in iedere Kleine Kernen Krant nadrukkelijker aandacht aan het thema gemeenschapshuizen. Actuele ontwikkelingen, nieuwe concepten, opinie, door onze leden zelf aangeleverd, voor u gespot in de media of vanuit het landelijk netwerk Dorpshuizen.nl komen aan bod.

Gemeenschapshuizen in dorpen en wijken hebben een belangrijke functie als het gaat om sociale samenhang. Het dorps huis is vaak het enige openbare gebouw waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar het verenigingsleven onderdak vindt en waar een podium is voor culturele activiteiten. Dorpshuizen leveren daarom een bijdrage aan de uitvoering van het gemeentelijke WMO-beleid. Dit beleid is er op gericht dat mensen kunnen meedoen en een plek kunnen vinden in de samenleving.

Exploitatie gemeenschapshuizen onder druk

De exploitatie van het dorps huis is in veel dorpen geheel voor eigen rekening, want de meeste gemeenten verstrekken geen exploitatiesubsidies. De dorps huizen hebben het de laatste jaren echter niet gemakkelijk. Dit komt omdat zij geen commerciële diensten mogen verlenen maar wel geconfronteerd worden met steeds meer kosten en regels. Met de

inkomsten uit de huren van de verenigingen die gebruik maken van het dorps huis en de verkoop van de consumpties aan die gebruikers, worden de gebouwen in stand gehouden.

Gemeente kan meer dan meedenken

Het gemeentelijke belastingbeleid bemoeilijkt (ongewild) de rol van dorps huizen. De dorps huizen ondervinden namelijk steeds meer hinder van de sterk gestegen gemeentelijke heffingen. Deze kosten variëren van € 800,- tot circa € 2.000,- per accommodatie. De besturen en vrijwilligers ervaren dit als het 'afromen' van krappe middelen, die men veel liever aan activiteiten zou besteden. Nu zitten veel gemeenten met het volgende dilemma; wettelijk kan er aan dorps huizen geen ontheffing of vrijstelling van de gemeentelijke belastingen worden verleend, hoe belangrijk de gemeente de rol van het gemeenschapshuis ook vindt. In het kader van de WMO kunnen gemeenten de opgelegde WOZ-aanslag verrekenen met door een subsidie voor de WMO-taken die een gemeenschapshuis verricht. Het is dan zaak dat de gemeente onderkent dat de gemeenschapshuizen een belangrijke taak hebben als het gaat om sociale samenhang, dat verenigingen er hun activiteiten houden, inwoners elkaar kunnen ontmoeten en dat gemeenschapshuizen aanknopingspunten

bieden voor deelname aan het maatschappelijke verkeer van alle inwoners inclusief mensen met een beperking en ouderen.

Friese gemeente verrekent WOZ-belasting dorps huizen

De Friese gemeente Skasterlan verrekent de WOZ belasting van de 10 dorps huizen met WMO prestatieafspraken. De dorps huizen spannen zich in een bijdrage te leveren aan de sociale samenhang door het ondersteunen en faciliteren van bewoners, verenigingen en organisaties bij het organiseren van activiteiten door hen huisvesting en andere middelen ter beschikking te stellen. De dorps huizen zorgen dat er een evenwicht is tussen fysieke maatregelen (bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebouw) en de sociale taken op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Als tegenprestatie voor de inspanningen van de dorps huizen verrekent de gemeente intern de WOZ aanslag. In de gemeente Skasterlan ging dat in 2008 om een totaalbedrag van € 9.000,- op jaarbasis voor de 10 dorps huizen.

Meer informatie over deze regeling:

Albert Bos, beleidsmedewerker gemeente Skasterlan, tel.0513-481234, Postbus 101, 8500 AC Joure.

Een gemeenschapshuis kan ruimte bieden aan een breed scala van welzijnsvoorzieningen

Portret van een kleine kern... Vijlen

In het uiterste zuiden van Limburg in de gemeente Vaals ligt het dorpje Vijlen, met ongeveer 1500 inwoners een echte kleine kern te noemen. Het dorp ligt op een heuvel en is daardoor het hoogstgelegen dorp in Nederland. De spitse toren van de Sint-Martinuskerk is een belangrijk baken in het landschap. Jean Jaminon, lid van de dorpscommissie verteld: "De naam Vijlen dateert vermoedelijk uit de Romeinse tijd en is afgeleid van het Latijnse woord 'villa'. Het dorp kent nog meer buitenlandse invloeden, maar dat is ook niet gek als je beseft dat het dorp op loopafstand van zowel België als Duitsland ligt. Vooral de Duitse taal is van invloed op het lokale dialect.

Rond de kern Vijlen liggen nog een zestal gehuchten, vroeger ook wel rotten genoemd, met ieder hun eigen diversiteit aan oude hoeven en vakwerkhuisen. Ten zuiden van het dorp ligt het Vijlenerbos. Van oudsher was het bos in eigendom van de dorpsbewoners. Ze gebruikten het voor de houtkap of om te sprokkelen.

Bergdorpje

Een belangrijke bron van inkomsten is tegenwoordig het toerisme. Even buiten het dorp ligt een vakantiepark met ongeveer 40 vakantiewoningen. De horeca in het dorp heeft onlangs de handen ineen geslagen om optimaal van het toerisme te profiteren. Sinds een half jaar wordt Vijlen dan ook gepromoot als het 'bergdorpje van Nederland'. Kijk voor meer informatie op www.bergdorpje.nl. Verder heeft het dorp ook nog een buurtwinkel, een bakker, een kapper en een bloemenwinkel. "In het verleden werd er vooral landbouw bedreven. Daarnaast werd er in en rond het dorp mergel gedolven voor de productie van cement. In het dorp herinnert de 'koel' nog aan dit verleden"; vertelt Jaminon.

Dorpscommissie

Volgens Jaminon kent het dorp nog een bloeiend verenigingsleven, waaronder een harmonie, een voetbalvereniging, een schutterij, een zangkoor en meerdere jongerenverenigingen. De 'koel' wordt nu gebruikt als multifunctioneel evenemententerrein. Het heeft een podium, speeltoestellen en een voetbalveldje. Tevens is het 's winters een schaatsbaan en wordt er het jaarlijkse Koelmarktfeest gehouden. Het feest wordt georganiseerd door de evenementencommissie, die ook aan de basis lag voor de oprichting van de dorpscommissie Vijlen in 2007. De oprichting kwam voort uit de behoefte om naast het organiseren van activiteiten ook richting de gemeente toe zaken aan te kaarten en te bespreken. Tot die tijd gebeurde dat vooral via de lokale politici.

Initiatief nemen, kennis mobiliseren

Een belangrijk credo van de dorpscommissie is het mobiliseren van de aanwezige kennis en kwaliteit in het dorp om projecten van de grond te krijgen. Een goed voorbeeld is het project gemeenschapszorg. Jaminon: "In 2007 zijn we met dit project gestart om mensen in het dorp de nodige zorg aan huis te kunnen leveren, al dan niet door vrijwilligers. Hiervoor is een werkgroep in het leven geroepen, met daarin inwoners die professionele ervaring hebben met het onderwerp zorg. Een werkgroep die de landschappelijke ontwikkeling behartigd heeft een landschapsarchitect in haar geledingen."

Marktbezoek

Een ander project wat de dorpscommissie onlangs heeft opgepakt is een maandelijkse vervoersservice voor ouderen die de markt in Vaals willen bezoeken. Jaminon: "Eens per maand kunnen de ouderen uit

het dorp gebruik maken van deze speciale bus. Het is niet alleen handig voor minder mobiele mensen, maar het is ook nog eens erg gezellig. Naast een bezoek aan de markt kunnen de mensen bijvoorbeeld ook even langs op het gemeentehuis." Voor dit project wordt nauw samengewerkt met de dorpscommissie van Lemiers. De bus wordt beschikbaar gesteld door een goedwillende vervoerder. De andere kosten worden gesponsord door een koffiezaak in Vaals. Opvallend is dat de gemeente geen partij is in dit project. Jaminon: "De gemeente wilde dit soort diensten alleen beschikbaar stellen voor mensen met een indicatie. Wij zijn echter van mening dat iedereen gebruik moet kunnen maken van deze voorziening."

Samenwerking met gemeente

De dorpscommissie heeft kort na oprichting samen met de gemeente een leefbaarheidsagenda opgesteld. Een breed scala aan onderwerpen komt hierin aan bod. Jaminon: "De gemeente is er nog niet aan gewend dat burgers willen meedenken over de leefbaarheid van het dorp en daarvoor ook daadwerkelijk de handen uit de mouwen willen steken. Het leek alsof de gemeente bang was voor deze deskundigheid uit het dorp. Maar gelukkig dringt op het gemeentehuis langzaam het besef door dat bewoners zelf ook veel kunnen bereiken." Inmiddels zijn in zowel Vijlen als Lemiers dorpscommissies actief. Ook in Vaals heeft de gemeente het initiatief genomen tot oprichting van wijkcommissies.

In Kleine Kernen Krant 17 is eerder aandacht besteed aan het project gemeenschapszorg in Vijlen. Alle edities van de krant zijn te downloaden via www.vkkl.nl.

Staatssecretaris Bussemakers op werkbezoek in Peel en Maas

Officiële start Proeftuin Leefbaarheid en Zelfsturing

Op maandag 14 december 2009 heeft staatssecretaris Jet Bussemakers, Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een werkbezoek afgelegd aan de gemeente Peel en Maas (toen nog Helden). Ze werd door wethouder Rinus Janssen en gedeputeerde Odile Wolfs in het dorpscentrum Kerkeböske ontvangen en welkom geheten met Limburgse vlaai, gebakken door cliënten van Daelzicht en samen met vrijwilligers van het Kerkeböske uitgeserveerd. Dit was gelijk al een mooi voorbeeld van hoe men in Peel en Maas samenwerkt voor een goed resultaat.

Haar werkbezoek in Peel en Maas is één van de twaalf werkbezoeken door het hele land. Tijdens dit bezoek stonden de thema's 'zelfsturing' en 'keten WMO-WWZ-AWBZ' centraal. Vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en van de diverse dorpsoverleggen uit de omliggende dorpen waren aanwezig om over deze onderwerpen in gesprek te gaan met de staatssecretaris.

Projectencarrousel

Na het welkomstwoord door de wethouder volgde een presentatie van Geert Schmitz over het fenomeen 'zelfsturing'. Wat is zelfsturing nu eigenlijk en wat is het zeker niet? Inwoners van een gemeenschap zijn leidend in het proces van zelfsturing en worden in de gelegenheid gesteld inhoud te geven aan de materiële en sociale structuur van hun gemeenschap. Samenwerking en gelijkwaardige relaties tussen overheid, maatschappelijke organisatie en burgers staan daarbij centraal. Zelfsturing is geen kant-en-klaar instrument, maar meer een overtuiging en een kijk op de samenleving waarmee en waardoor betrokkenen werken aan de gemeenschap. Na deze presentatie werd een interactieve markt bezocht waar vijf projecten aan bod kwamen. De staatssecretaris en de andere gasten konden hier uit de eerste hand horen hoe een en ander in de praktijk werkt. De projecten werden belicht vanuit de "gouden driehoek", zijnde de regiepartijen (gemeente en zorgkantoor), de maatschappelijke organisaties en dorpsbewoners. De projecten die elk een eigen gradatie in leefbaarheid en zelfsturing laten zien, waren:

- Dagvoorziening, regio Helden
 - Buurt aan Zet, Panningen
 - Leefbaarheid in Koningslust en Grashoek
 - Boodschappen dienst Gear Gedoan, regio Helden
 - Netwerk Welzijn Versterkt.
- Mevrouw Bussemakers was zeer geïntere-

resseerd en stelde kritische vragen om meer inzicht te krijgen in de verschillende aanpakken. Zij bleek na afloop duidelijk onder de indruk en toonde haar verbazing en zelfs enig ongeloof dat het in Peel en Maas zo werkte. In het bijzonder dat iedereen, van dorpsoverleg, gemeente, welzijnsstichting en zorgaanbieder tot onderwijs en politie, hetzelfde verhaal had en vanuit dezelfde overtuiging actief is. Het gaat om samenwerken en vertrouwen. Als men elkaar vertrouwen geeft en als men samen werkt en denkt vanuit kansen en niet vanuit bedreigingen, dan komen oplossingen vanzelf. Deze boodschap is door mevrouw Bussemakers goed ontvangen en begrepen. Zij vond dat Peel en Maas met haar aanpak van leefbaarheid door zelfsturing een goed voorbeeld is voor andere gemeenten. Vanuit haar ministerie zal dit het voorbeeld daarom ook in de rest van Nederland gepromoot worden.

Bronnen: persbericht gemeente Helden en Projectplan 'Proeftuin Leefbaarheid en Zelfsturing in Limburg'.

Convenant proeftuin Leefbaarheid en Zelfsturing

Tijdens het werkbezoek van de staatssecretaris is met de ondertekening van een convenant de Proeftuin Leefbaarheid en zelfsturing in Limburg officieel van start gegaan. Praktisch gezien waren de werkzaamheden voor deze proeftuin al in mei 2009 begonnen. De proeftuin loopt tot mei 2012. Het doel van de proeftuin luidt: "Het versterken van de leefbaarheid in alle kernen en wijken in de regio Peel en Maas en de gemeente Valkenburg aan de Geul en het versterken -van onderop- van het zelfregiserende vermogen van burgers. Het werken aan leefbaarheid gebeurt vanuit eenzelfde basisfilosofie over zelfsturing. Het doorlopend proces en de gebruikte methoden en technieken in beide gemeenten worden via beschrijvingen in beeld gebracht en zijn uitgangspunt om de resultaten van de proeftuin provinciebreed over te dragen. Hierdoor wordt de methodiek 'leefbaarheid door zelfsturing' in de toekomst verankerd en komt ze beschikbaar voor meerdere gemeenten, kernen en wijken in Limburg en daar buiten".

De zeven deelnemende partijen in dit convenant zijn de gemeenten Peel en Maas en Valkenburg aan de Geul, de Provincie Limburg, de welzijnsorganisaties Trajekt en Vorkmeer, de faculteit Sociale Studies van de Hogeschool Zuyd en de Vereniging Kleine Kernen Limburg.

Van Boom naar Beeld

• DOOR MATH CUYPERS

Tijdens een druilerige namiddag bij een vergadering over het project 'Dorpen in het groen', kreeg de dorpsraad Koningsbosch van de gemeente te horen dat de mooie kastanjabomen aan de Kapelaan Verdonchosstraat aangetast waren door een zeldzame bloedingziekte en daardoor gekapt dienden te worden.

Gaandeweg het gesprek werd door de gemeente het idee geopperd om van de stammen een kunstwerk te laten maken door de kettingzaagkunstenaar Roel van Wijlick uit Venlo. De dorpsraad heeft het plan verder opgepakt en ideeën voor onderwerpen van de houtsculpturen aangedragen. Uit de zes stammen die na de kap resteerden zijn de volgende kunstwerken ontstaan:

- een kapelaan (waar de straat naar vernoemd is)
- een non (naar het voormalig klooster)
- een smokkelaar (vroegere tijden van het grensdorp)
- een hamster/korenwolf (in de buurt is een leefgebied van de hamster)
- een Kerkuil (omgeving van de kerk)
- papegaaien (symbool Boesjer Vastelaovend).

Het is de bedoeling dat de beelden minimaal vijf jaar blijven staan. Op langere termijn zal de gehele bomenrij vervangen worden door beuken.

Math Cuypers is voorzitter van de dorpsraad Koningsbosch. Meer informatie via www.koningsbosch.nl en www.boomtotbeeld.nl.

Uw artikel in onze krant!

Wilt u net als Math Cuypers ook eens artikel over een actueel onderwerp in uw dorp schrijven? Of heeft u een persbericht gemaakt dat u met andere bewonersorganisaties wilt delen? Stuur uw tekst inclusief goede foto op naar vkkl@synthese.nl. Wie weet nemen we het op in onze volgende Kleine Kernen Krant.

VKKL

Vereniging Kleine Kernen Limburg

Van de bestuurstafel VKKL...

Nieuws van... Kennisplatformbewoners.nl Pinautomaat weg uit kleine kern?

In Lomm (ca. 1.000 inwoners) dreigt de Rabobank de pinautomaat weg te halen. De bank stelt dat de zogenaamde pinbox een verhoogd risico loopt om gekraakt te worden. Om die reden is de automaat al enige maanden buiten werking gesteld. Ook zouden er te weinig transacties zijn. De dorpsraad laat het er niet bij zitten en

is op zoek naar mogelijkheden om toch een pinautomaat voor het dorp te behouden. Heeft u ervaring met een soortgelijke situatie of kent u een dorp dat een creatieve oplossing heeft gevonden? Deel uw ervaringen via www.kennisplatformbewoners.nl/node/2707 of stuur een mailtje naar vkkl@synthese.nl.

Column Bankvoorzieningen

Internetbankieren, cashless betalen (dus via Pin), mobiel betalen. Het zijn allemaal ontwikkelingen om de contante geldstroom terug te dringen. Naast het gemak speelt uiteraard veiligheid een grote rol. Winkeliers zitten vaak ook niet verlegen om contant geld omdat dit de nodige veiligheidseisen met zich meebrengt. Bovendien vragen klanten van banken steeds meer om gemak waar het gaat om virtueel betalen.

Banken reageren op die ontwikkelingen en zijn nadrukkelijk bezig om telefonie, internet en e-mail steeds toegankelijker en gebruikersvriendelijk te maken. Mede hierdoor is de behoefte om een fysiek kantoor te bezoeken steeds kleiner geworden. In meerdere situaties besloten banken dan ook het fysieke kantoor te sluiten. Veelal ging dat gepaard met het handhaven van een zogenaamd servicepunt (een geldautomaat, chipknip oplaadpunt en mogelijk een afstortapparaat bleven operationeel).

Op dit moment constateren banken nadrukkelijk een ontwikkeling waarbij het opnemen van contant geld via een geldautomaat afneemt, terwijl pinbetalingen in winkels en mobiel betalen fors toenemen. Het plaatsen van geldautomaten betekent vaak forse investe-

ringen en daarnaast dienen de automaten aan zeer hoge veiligheidseisen te voldoen om de toenemende criminaliteit te kunnen weerstaan. Criminelen worden immers steeds creatiever.

Geldautomaat in relatie tot leefbaarheid In kleine kernen waar géén geldautomaat aanwezig is en waar inwoners wordt gevraagd wat ze écht missen, wordt vaak de geldautomaat genoemd. En uiteraard is het ook handig als op korte afstand een geldautomaat toegankelijk is om contant geld op te nemen.

Vanuit dat perspectief draagt een geldautomaat bij aan de verbetering van de leefbaarheid in een gemeenschap, maar

Agenda

31 maart 2010

Bestuur in de regio
Locatie: Sittard-Geleen

29 oktober 2010

PlattelandsParlement Limburg
(onder voorbehoud)

Kijk voor meer informatie en een uitgebreide agenda op www.vkkl.nl.

Aankondiging Bestuur in de regio

Op 31 maart wil het bestuur van de VKKL weer een regio in Limburg bezoeken. Ditmaal is Sittard-Geleen aan de beurt. De gemeente was tot voor kort een witte vlek, maar sinds een aantal jaren heeft iedere kern een bewonersorganisatie. De VKKL ziet deze regiobijeenkomst vooral als kennismaking met deze nieuwe organisaties, de manier van (samen)werken en actuele thema's in Sittard-Geleen. Alle bewonersorganisaties, vertegenwoordigers van de gemeente en het lokaal opbouwwerk ontvangen binnenkort een uitnodiging.

het is zeer de vraag of in de toekomst geldautomaten nog veel gebruikt worden. Banken hanteren vaak een ondergrens van 30.000 transacties per jaar. Is het aantal transacties lager dan zal de bank zich bezinnen of de geldautomaat nog voldoende toegevoegde waarde geeft. Ik kan mij voorstellen dat de inwoners van een kern teleurgesteld reageren als er geen geldautomaat wordt geplaatst of zelfs verwijderd wordt.

Beleid Rabobank

De lokale Rabobank maakt de afweging waar een geldautomaat geplaatst wordt of gehandhaafd blijft. De kracht is dat de directie van die lokale Rabobank op basis van lokale aspecten die afweging ook het beste kan maken. Als coöperatie en met aandacht voor de merkwaarden 'dichtbij, betrokken en toonaangevend' zal de lokale Rabobank het debat met de omgeving voeren. Naar mijn mening dient een bank keuzes op het gebied van faciliteiten goed af te stemmen met de dorpsraden. Zoals in zoveel situaties is ook hierbij een zorgvuldige communicatie een succesfactor. Ik adviseer de dorpsraden, daar waar relevante ontwikkelingen zijn, in gesprek te gaan met de lokale Rabobank.

Bart Janssen is naast penningmeester van de VKKL ook Directeur Bedrijfsmanagement bij Rabobank Maashorst.